

STANOVISKO

ODBORU SEKTOROVÝCH POLITIK MINISTERSTVA FINANCÍ

Metodický pokyn k legislativním změnám v oblasti cen od 1. 1. 2025 pro obce a kraje

Dne 19. 9. 2024 byl ve Sbírce zákonů vyhlášen zákon č. 265/2024 Sb., kterým se mění zákon č. 526/1990 Sb., o cenách, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony (dále jen „zákon č. 265/2024 Sb.“). Tímto zákonem dochází s účinností ode dne 1. ledna 2025 k významným změnám v rámci zákona č. 526/1990 Sb., o cenách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o cenách“). Tyto změny se dotýkají rovněž pravomoci a působnosti obcí a krajů v oblasti cen. Vedle toho dochází s účinností od 1. ledna 2025 rovněž ke změnám v rámci seznamu zboží, které mohou obce a kraje cenově regulovat.

Z tohoto důvodu Ministerstvo financí vydává tento metodický pokyn, jehož hlavním cílem je seznámit obce a kraje se změnami, které přináší zákon č. 265/2024 Sb., a pomoci jim v jeho zdárném provedení.

I. Obec a kraj jako cenový regulátor podle zákona o cenách

Současný právní stav

Podle § 4 zákona č. 265/1991 Sb., o působnosti orgánů České republiky v oblasti cen, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 265/1991 Sb.“), může kraj v rozsahu a za podmínek stanovených v cenovém rozhodnutí Ministerstva financí nařízením kraje stanovit maximální ceny, pokud nejsou stanoveny Ministerstvem financí, případně stanovit maximální ceny nižší, než jsou maximální ceny stanovené Ministerstvem financí.

Obdobná právní úprava je v § 4a zákona č. 265/1991 Sb. stanovena i pro obce.

Podle § 4b zákona č. 265/1991 Sb. platí, že stanoví-li maximální cenu téhož zboží kraj i obec, platí na území obce maximální cena stanovená obcí.

Právní stav s účinností od 1. ledna 2025

Cenový regulační akt vydaný podle zákona o cenách je nově jednotně označen podle § 3 odst. 3 jako „cenový výměr“. Dle uvedeného ustanovení má cenový výměr formu opatření obecné povahy.

Působnost kraje je stanovena v § 18j, podle kterého kraj v rozsahu a za podmínek stanovených v cenovém výměru Ministerstva financí může cenovým výměrem stanovit pevné nebo maximální ceny zboží, pokud nejsou stanoveny Ministerstvem financí.

Obdobná právní úprava je v § 18k stanovena i pro obce.

Podle § 18k odst. 3 nově platí, že stanoví-li maximální cenu téhož zboží kraj i obec, platí na území obce maximální cena stanovená krajem.

Vydání cenového výměru po 1. lednu 2025

Podle § 18k zákona o cenách obec v rozsahu a za podmínek stanovených v cenovém výměru Ministerstva financí může cenovým výměrem stanovit pevné nebo maximální ceny zboží, pokud nejsou stanoveny Ministerstvem financí. Obdobné pravidlo platí podle § 18j i pro kraje.

Zákon o cenách nestanovuje, jaký konkrétní orgán obce/kraje je oprávněn cenový výměr vydat. V případě obcí se bude jednat s ohledem na § 109 odst. 3 písm. b) ve spojení s § 61 odst. 1 písm. a) zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů, o obecní úřad. V případě krajů se bude jednat s ohledem na § 67 odst. 1 písm. g) zákona č. 129/2000 Sb., o krajích, ve znění pozdějších předpisů, o krajský úřad.

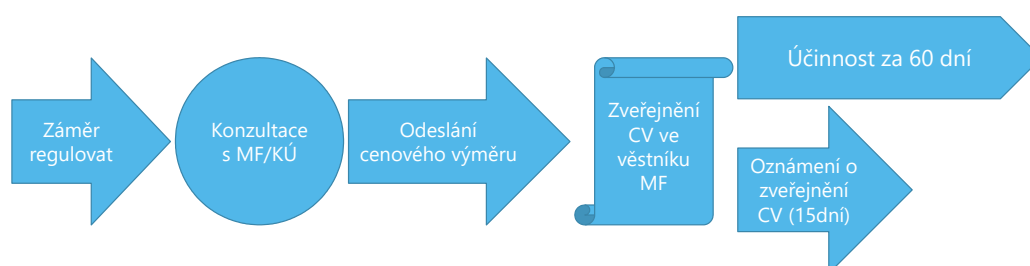
Návrh cenového výměru se s ohledem na § 3 odst. 4 zákona o cenách v novelizovaném znění nezveřejňuje a námítky ani připomínky se k němu nepodávají. Veřejné projednání návrhu cenového výměru se neprovádí. Obecná právní úprava „připomínkového řízení“ k návrhu opatření obecné povahy podle § 172 správního řádu se zde tedy neuplatní.

Pravidla pro zveřejnění cenového výměru jsou nově obsažena v § 10 zákona o cenách. Cenové výměry obcí a krajů se zveřejňují v Cenovém věstníku Ministerstva financí (§ 10 odst. 1). Ministerstvo financí cenové výměry obcí a krajů neschvaluje, ale pouze je zveřejňuje. Je ale vhodné návrh cenového výměru předem s Ministerstvem financí, případně s nadřízeným krajským úřadem, zkonzultovat.

Cenový výměr je zveřejněn dnem vydání příslušné částky Cenového věstníku, uvedeném v jejím záhlaví, na portálu veřejné správy a nabývá účinnosti šedesátým dnem ode dne zveřejnění, nestanoví-li zvláštní právní předpis jinak nebo nestanoví-li

cenový orgán, který jej vydal, počátek účinnosti pozdější. Vyžaduje-li to veřejný zájem, může stanovit cenový orgán, který cenový výměr vydal, dřívější počátek účinnosti cenového výměru, nejdříve však den následující po dni jeho zveřejnění.

Cenový orgán, který cenový výměr vydal (v tomto případě tedy obec/kraj), zveřejní oznámení o zveřejnění cenového výměru Ministerstvem financí podle odstavce 2 na své úřední desce po dobu alespoň 15 dnů.

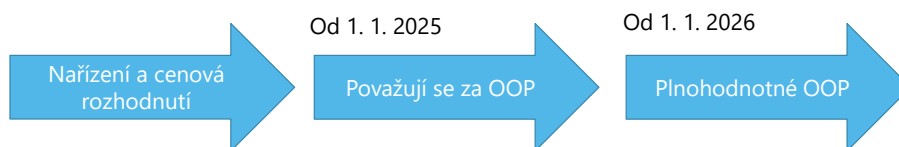
Přechodné období pro nařízení obcí o cenové regulaci vydaná do 31. prosince 2024

Cenová rozhodnutí o úředně stanovených cenách podle § 5 zákona č. 526/1990 Sb., ve znění účinném do 31. prosince 2024, která byla vydána do 31. prosince 2024, se považují za cenové výměry podle zákona č. 526/1990 Sb., ve znění účinném od 1. ledna 2025. Toto pravidlo se vztahuje, jak také stanoví důvodová zpráva k zákonu č. 265/2024 Sb., na cenová rozhodnutí v širším slova smyslu, tedy i na nařízení obcí a krajů o cenové regulaci. Tyto dočasné cenové výměry pozbydou účinnosti 31. prosince 2025, nebudou-li zrušeny dříve.

V průběhu roku 2025 je tedy nutné vydat nové cenové výměry, které nahradí výše uvedené dočasné cenové výměry (původně vydané jako nařízení). Aby mohl cenový výměr obce/kraje nabýt účinnosti nejpozději 1. ledna 2026, je nutné jej zaslat Ministerstvu financí ke zveřejnění nejpozději na začátku října 2025. Mezi zveřejněním cenového výměru v Cenovém věstníku a nabytím jeho účinnosti totiž **musí uplynout alespoň 60 dnů**. Je nutné dále počítat s časovou prodlevou, která bude nutná k tomu, aby Ministerstvo financí mohlo došlé cenové výměry formálně zpracovat a zveřejnit je v Cenovém věstníku.

Ministerstvo financí doporučuje, aby obce a kraje zahájily proces náhrady dosavadních nařízení obcí a krajů o cenové regulaci co nejdříve po 1. lednu 2025, aby zde byl dostatečný časový prostor pro případné konzultace s Ministerstvem financí nebo s nadřízenými krajskými úřady.

Příslušné cenové výměry Ministerstva financí, které vymezí rozsah a podmínky cenové regulace pro obce a kraje, budou postupně vydány v průběhu roku 2025.

II. Změny v seznamu zboží, které mohou obce a kraje cenově regulovat

Současně s novelizací zákona o cenách dochází též ke změnám v rámci seznamu zboží, které mohou obce a kraje cenově regulovat.

Již od 15. prosince 2024 Ministerstvo financí zrušilo obcím a krajům zmocnění k cenové regulaci městské hromadné dopravy a veřejné linkové osobní vnitrostátní silniční doprava a železniční osobní vnitrostátní doprava provozované v rámci integrovaných veřejných služeb. Povinnost pro jednotlivé dopravce respektovat tarif stanovený objednatelům a sankce spojená s jejím nesplněním by měla vyplývat přímo ze smlouvy mezi objednavatelem a dopravcem. Veřejnoprávní regulace je zde nadbytečná. Stávající nařízení obcí a krajů, která regulují výše uvedené zboží, je nutné po 15. prosinci 2024 zrušit.

Od 1. ledna 2025 bude Ministerstvem financí zrušeno i zmocnění pro obce a kraje k cenové regulaci cen za kontrolu a revizi spalinových cest a cen za zpracování průkazů energetické náročnosti budov, energetických auditů a energetických posudků. Obce a kraje cenu uvedeného zboží dlouhodobě neregulují a Ministerstvo financí zavedlo uvedené položky do výměru jako preventivní opatření proti zneužití případného lokálního výhodnějšího hospodářského postavení poskytovatelů zboží v době zřízení příslušných povinností, ke kterému zjevně nedochází.

III. Obec a kraj a cenová kontrola

Současný právní stav

Podle zákona č. 265/1991 Sb. mají obecní a krajské úřady v současnosti postavení cenového kontrolního orgánu se všeobecnou působností. To znamená, že mohou vykonávat cenovou kontrolu u všech druhů zboží, nespadá-li jeho cenová kontrola do působnosti některého ze speciálních cenových kontrolních orgánů (SÚKL, ERÚ, SEI, ÚOHS).

Právní stav s účinností od 1. ledna 2025

S účinností od 1. ledna 2025 budou moci obce a kraje v rámci cenových kontrol kontrolovat pouze dodržování vlastní cenové regulace.

Pokud jde o kontrolu dodržování povinností spojených s označováním zboží cenou při prodeji spotřebiteli podle § 13 zákona o cenách, budou moci tyto kontroly provádět

nadále pouze obecní živnostenské úřady, avšak nikoliv jako cenový orgán, ale jako orgán ochrany spotřebitele na základě § 23d ve spojení s § 12 zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o ochraně spotřebitele“).

Obecní živnostenské úřady budou moci v rámci cenových kontrol od 1. ledna 2025 v návaznosti na problematiku kontroly slevových akcí podle § 12a zákona o ochraně spotřebitele nově kontrolovat řádné vedení cenové evidence u zboží prodávaného spotřebiteli podle § 11 odst. 1 písm. c) zákona o cenách.

Výše uvedené stanovisko je právním názorem odboru Sektorových politik Ministerstva financí. Upozorňujeme, že Ministerstvo financí není oprávněno k závaznému výkladu právních předpisů.